

ezen fontos közgazdasági kérdés gyakorlati megoldását célzó előmunkálatoknál hathatósan közreműködni sziveskedjék.

Az 1896. évi országos erdészeti gyűlés előkészítésére kiküldött bizottság nevében:

Budapesten, 1896. évi április hó 10-én.

Hazafias tisztelettel

Különfélék

Hótörés a besztercze-naszódi luczosokban évek óta nem fordult oly nagy mértékben elő mint e télen.

Völgyek mentén, védett katlanokban messziről fehérlik a szép zárt állabok koronájából a legszebb törzsek letört csucsának sebhelye.

Egyes helyeken majdnem megtizedelve látja az ember a szép reményekre jogosító luczosokat. S az a sajnós, hogy középkorú sudarlós állabok még többet szenvedtek, mint a fiatalosok, hol különben a gyérülésre esetleg állabfejlődés szempontjából szükség lett volna.

E károsítást a január és február havi havazások okozták. Nagy hótömegek hullottak egy huzamban csendes idővel alá; a legélénkebb hosszönvésű törzsek kimagasló csucsá sűrű tüvel és pereszleneivel szokatlan terhet ölelt fel; a légáramok csak a kitettebb helyeken fekvő állabrészeket tudták felszabadítani a nagy hótehetől; mire egy erősebb szél a védett helyekre is eljutva, a felszabadulást meghozhatta volna: már késő volt.

Igy használja fel a természet a hóhullást sűrű állabok gyéritésére, s így mutatja meg, hogy feltétlenül jót nem alkotott, teljesen védett hely nem létezik. Ha az u. n. „kitett“ helyek állabaiban a szél, a vihar dönt, rombol: ugyanott ugyanazon elem szabadit, véd a hótöréstől.

S megfordítva: ha a védett helyek állába nem ismeri a széltörést, beköszönt a hótörés, mert nincs ereje itt a szélnek a felszabadításra.

Megjegyzem, hogy a fák csucsából csak 2—3 m hosszú darab van letörve, s így e megcsonkított törzsek műszaki célra való értékesítése akadályokba a rongálás miatt nem ütközik. (Közli: *Bodor Gy.*)

Jégzajlásból származó roppant pusztításra számítottunk e tavaszra. Azt hittük, hogy a nagy költséggel, fáradsággal szabályozott Szamos folyó vizi építményeiből alig fog hagyni valamit most tavasz kezdetén a meginduló hatalmas jégpáncél, s a letutajozás céljából felhalmozott nagy fakészlet lekésik egy bekövetkező újabb vízszabályozás miatt. Kellemesen csalódtunk! Soha szebben, észrevétlenebbül fel nem szabadulhatott a Szamos a jégtől mint most. S mi volt ennek oka?

Ugy a mellékvölgyeknek, — mint a Szamos folyó felső részének esése váltakozó. A lassu folyást gyakran váltja fel nagy lejt és rohanó víz-sebesség, kiálló nagy kövekkel, szikladarabokkal a mederben.

Decemberben, január elején 25—28^o-os száraz tartós hidegek állottak be. E nagy hidegben a nagyobb esésű köves mederrészben, zugóknál csakhamar fenékjég képződött, s mint természetes gát felduzzasztotta a vizet, szabályozta a váltakozó esést, hogy a befagyás az egész folyón könnyebben történhessék. Ily módon a mederben mindenütt duzzasztott vizen, vagyis magas vízállás mellett jött létre a majdnem 1 m vastag jégkéreg. S midőn ez teljes volt, a páncéllal védett víz nagyobb hőfokával lassanként meglágyította, kiolvasztotta a fenékjeget; elmosta a természetes fenékgátakat, s a jég alatt beállt a rendes vízszint.

A víz felett így magasan maradott jég elveszítve természetes támaszát: enyhülő idővel lassanként itt is ott is beszakadozott.

A márcziusi meleg napsugár már nem talált összefüggő teljes jégkérget. Az eső nélküli szép meleg napok rövid időn ellágyították a még meglevőt. Ez is fokozatosan beszakadozott, elmosatott. Ugy hogy nemcsak rombolást nem vitt véghez a jég, de még észrevehető zajlást sem mutatott e vidéken.

Pedig januárban már sok helyen dynamitrobbantásra gondoltak, nagyobb veszedelmeknek elejét veendő.

Titkosak a természet utai, s jó ellesni e titkokat.

(Közli: *Bodor Gy.*)

Fásítsuk a patakpartokat. Aki folyók mentén utazgatott, vagy folyót, patakot fa-szállításra rendezett be, gyönyörűséggel tapasztalhatta, hogy ahol a partok sűrűen vannak füzzel, égerrel benőve, — s tegyük hozzá még, — hol a víz sodorja nincs kizökkenve az egyenes irányból, vagy legalább nagy sugárnak megfelelő szabályos kanyarulatot tarthat be: mily szépen kiképezte a víz a medrét; s évek hosszú során át váltakozatlanul maradó ágyában mily nyugodtsággal siet tova a majd leapadó, majd feldagadó víztömeg.

S megfordítva sokakat elszomoríthatott már az az észlelet, az a tapasztalat, hogy csupasz partok mellett a laza hordalékon minden áradással mennyire más képet nyer a folyók, patakok medre.

Mily szeszélyesen változva hasítja, mossa át meg át az áradat a mezőgazdasági művelés alá fogott széles völgyfenéknek majd ezt, majd azt a részét; — mily tetemes kárt okoz a szegény földnépnek, mily nagy mérvű szabályozási munkát az erdőbirtokosnak: s ebből kifolyólag

mezőgazdasági termények apasztásával, termőföld rongálással, szállítási költségek fokozásával mily jelentékeny nemzetgazdasági veszteséget von maga után!

Sokat, nagyon sokat lehetne irni e kérdésről, amit vízszabályozásnak nevezhetnénk.

Elég fontos erre a tárgy! Hisz a szabályozás minden oly téren, — hol az kétségtelenül a közjóra irányul, — haladást jelent a közművelődés terén!

De azt tartom: inkább keveset írjunk és sokat tegyünk, mint megfordítva.

Fásítsuk a vizpatakokat! Ez a legtermészetesebb, — s tehát legcélravezetőbb szabályozás.

Önként értetik, hogy egyszerű fásítástól eredményt nem várhatunk, s ha munkánk eredményében gyönyörködni akarunk; s ha annak gyümölcsét élvezni óhajtjuk: a természet utmutatását kell hogy kövessük.

A fásítást feltétlenül meg kell hogy előzze a vizsodornak szabályos irányba való terelése a zeg-zugok, éles kanyarulatok kiküszöbölésével.

S ha a vizsodor megfelelő irányt nyert, akkor kezdődjék a partok fásítása égerrel, nyárfával, fűzzel stb.

Kulturmérnöki intézményünk, erdészetünk, — melyek e kérdés fontossága által elméletileg érintve vannak, — annyira fejlett, annyira behálózta az ország minden részét, hogy a kivitelnek műszaki része fejtörést nem okozhat.

A gyakorlatilag — anyagi oldalról érintett mező- és erdőgazdák, — kiknek terményét, földjét mossa el, fa-szállítását nehezíti meg a szabályzatlan folyó és patak — kell hogy felkarolják a kivitelt.

Hogy azonban ez megtörténhessék, felsőbb intézkedésre van szükség, mely minden érdekeltet kötelez az üdvös közérdekű munkára.

Ilyen intézkedés tökéletesen beillenék vizjogi törvényünk keretébe, s közigazgatási hatóságaink rövid időn képesek volnánk a végrehajtásra.

Hisz a legegyszerűbb falusi paraszt előtt is világos volna, hogy e munkájával önmagának használ első sorban.

Gyakran szóba hoztam e kérdést falusi gazdák és közigazgatási tisztviselők előtt.

Előbbi azt mondja: „fásitanék, de mit ér az én munkám, ha a szomszédom nem ültet, de az enyémet is kivágja.“

Utóbbi azt feleli: „Gyakorlati az eszme; kivitele üdvös eredményeket szülne; de nincs törvényes alapom rendelkezni. S ha az egyesek önmagoktól együttesen nem öhajtanak munkálni, — az egész: pium desiderium.,,

(Közli: *Bodor Gyula.*)